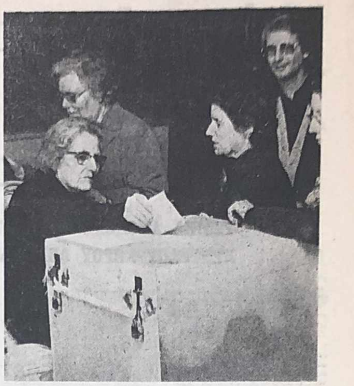

Κατάργηση τοῦ «σταυροῦ» προτιμήσεως ἢ πολυσταυρία καὶ εὐρεία ἐκλογικὴ περιφέρεια;

Τοῦ **ΒΑΣΙΛΗ ΠΑΪΚΟΥ**

ΠΟΛΛΟΙ προοδευτικοὶ παράγοντες τοῦ δημόσιου βίου (κόμματα, τύπος, κοινωνικοὶ φορεῖς, προσωπικότητες) στὴν προσπάθειά τους νὰ συμβάλλουν στὴν ἀναθεώρηση καὶ τὴ βελτίωση τοῦ ἐκλογικοῦ συστήματος, προτείνουν ἀνάμεσα στ' ἄλλα καὶ τὴν κατάργηση τοῦ «σταυροῦ» προτίμησης» γιὰ τὴν ἀνάδειξη τῶν βουλευτῶν.

Σημαντικὴ στιγμὴ τῆς σχετικῆς συζήτησης θεωρήθηκε ἡ ἀνάλογη θέση τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς ἀξιωματικῆς ἀντιπολίτευσης Προέδρου τοῦ ΠΑΣΟΚ κ. Α. Παπανδρέου, ὅπως διατυπώθηκε σὲ συνέντευξή του στὸ «ΒΗΜΑ» τῆς Κυριακῆς 18.1.81.

Τὴν κατάργηση τῆς σταυροδοσίας ἔχουν προτείνει κι ἄλλα κόμματα τοῦ δημοκρατικοῦ χώρου, ἐνῶ δὲν πρέπει νὰ λησμονεῖται ὅτι πραγματικὴ ἐκστρατεία μὲ τὸν τίτλο «ἀντισταυροφορία» ἔχει κηρύξει ἡ «ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ» ἀπὸ πολὺν καιρό, χωρὶς πάντως νὰ συσχετίζει τὴν ἄποψή της μὲ τὴ γενικότερη ἀναθεώρηση τοῦ ἐκλογικοῦ συστήματος.

Ἡ Κυβέρνηση καὶ τὸ κόμμα τῆς Ν.Δ. δὲν ἔχουν οὐσιαστικὰ τοποθετηθεῖ ἀπέναντι στὸ πρόβλημα περιοριζόμενοι νὰ δηλώνουν ὅτι δὲν προτίθενται νὰ εἰσηγηθοῦν τροποποίηση τοῦ ἐκλογικοῦ νόμου οὔτε κατὰ τὰ βασικὰ ἀλλ' οὔτε καὶ κατὰ τὰ δευτερεύοντα στοιχεῖα του.

Ἀντίθετα ἡ ἀξιωματικὴ ἀντιπολίτευση ἔχει αὐτοδεσμευτεῖ νὰ προχωρήσει πρωτοβουλιακὰ στὶς σχετικὲς ρυθμίσεις ὅταν — ὅπως ἀναμένεται — μετὰ τὶς ἐκλογὲς ὁ συσχετισμὸς τῶν δυνάμεων στὸ νομοθετικὸ σῶμα θὰ 'ναι πολὺ εὐνοϊκότερος γιὰ τοὺς προοδευτικοὺς πολιτικοὺς φορεῖς.

Ἡ συζήτηση λοιπὸν γιὰ τὴν κατάργηση τοῦ «σταυροῦ» ἔχει ἤδη ἀρχίσει. Σὲ γενικὲς γραμμὲς θεωρεῖται — ὄχι ἄδικα — ὅτι θ' ἀποτελέσει θετικὸ βῆμα στὴν προσπάθεια γιὰ τὴν ἐξυγίανση τοῦ δημόσιου βίου.

Πάντως — θὰ πρέπει νὰ σημειωθεῖ — ὅτι γιὰ τὴν ὥρα τουλάχιστον ἡ σχετικὴ «φιλολογία» ἔχει παραμείνει στὴν ἐπιφάνεια τοῦ θέματος χωρὶς νὰ προχωρήσει στὴν σὲ βάθος διερεύνηση τῶν ἐπιπτώσεων ἀλλὰ καὶ τῶν παρενεργειῶν ἐνδεχόμενης ἀποδοχῆς ὡς ἐφαρμογῆς τῆς πρότασης.

Ἴσως ἡ βεβαιότητα ὅτι ἡ δεξιὰ δὲν εἶναι διατεθειμένη ν' ἀποδεχτεῖ ἀναθεωρήσεις τῆς ἐκλογικῆς νομοθεσίας — τόσο «ἐπικίνδυνες» ἄλλωστε κι ἀποσταθεροποιητικὲς γιὰ τὴν κομματική της συνοχή —, ἀλλὰ καὶ τὸ γεγονὸς ὅτι προηγοῦνται γι' ἀντιμετώπιση περισσότερο κεντρικὰ προβλήματα τοῦ ἐκλογικοῦ συστήματος (καθιέρωση «ἁπλῆς ἀναλογικῆς»), δὲν ἐνθαρρύνει τὴ συνέχιση καὶ τὴ σὲ βάθος προώθηση τῆς προβληματικῆς ποὺ ἀφορᾶ στὴν χρησιμότητα ἢ μὴ τοῦ σταυροῦ προτίμησης.

Παρ' ὅλ' αὐτὰ δὲ θὰ 'ταν ἴσως χωρὶς ἀντικείμενο καὶ περιεχόμενο μιὰ ἀπόπειρα νὰ διερευνηθεῖ τὸ ζήτημα περισσότερο ἀναλυτικὰ μὲ τὴν ἀντιπαράθεση τῶν θετικῶν ἀλλὰ καὶ τῶν ἀρνητικῶν ἐπιπτώσεών του, κάτω ἀπ' τὶς συγκεκριμένες σημερινὲς συνθῆκες τῆς πολιτικῆς καὶ τῆς κοινωνικῆς ζωῆς τῆς χώρας μας.

Τὰ βασικὰ σκέλη τῆς ἐπιχειρηματολογίας ποὺ στηρίζει τὴν ἄποψη ὅτι πρέπει νὰ καταργηθεῖ ὁ σταυρὸς προτίμησης μποροῦν νὰ διακριθοῦν ὅπως παρακάτω:

1. Ὁ σταυρὸς προτίμησης ἀποτελεῖ τὴν κινητήρια αἰτία γιὰ κάθε ρουσφετολογικὴ ἐπίδοση. Τὸ ρουσφέτι ποὺ στὴν κυριολεξία δυναστεύει, μαστίζει ἀλλὰ καὶ νοθεύει τὸ δημόσιο βίο ἔχει ἀφορμὴ καὶ στόχο τὴν ἐξασφάλιση τοῦ περιζήτητου καὶ πολυπόθητου σταυροῦ. Μὲ τὴν κατάργησή του θὰ ἐξαφανιστεῖ ἡ «ἐθνικὴ κατάρα», ἐνῶ παράλληλα θὰ περιοριστεῖ ἀποφασιστικὰ καὶ ἡ μὲ κάθε ἄλλο μέσο προσπάθεια στρέβλωσης τῶν πολιτικῶν προτιμήσεων τῶν πολιτῶν.

2. Ὁ ἐνδοκομματικὸς ἀνταγωνισμὸς τῶν πολιτευομένων ποὺ σὲ πολλὲς περιπτώσεις παίρνει διαστάσεις ἐξοντωτικῆς διαμάχης θ' ἀποτραπεῖ μὲ τὴν κατάργηση τοῦ σταυροῦ προτίμησης.

Μὲ τὶς σημερινὲς συνθῆκες οἱ ὑποψήφιοι βουλευτὲς — ἰδιαίτερα τῆς ἐπαρχίας — λησμονοῦν ὅτι ὀφείλουν νὰ προβάλλουν καὶ νὰ ὑπερασπιστοῦν τὸ πρόγραμμα, τὴ φυσιογνωμία, τὴν ἰδεολογία καὶ τὶς πολιτικὲς ἐπιλογὲς τῶν κομμάτων τους — θεωροῦν ὅτι τὸ χρέος αὐτὸ ἀνήκει ἀποκλειστικὰ στὸν ἀρχηγὸ καὶ στοὺς κορυφαίους ἐπιτελεῖς — κι ἐπιδίδονται μὲ πάθος καὶ μὲ ζηλευτὲς ἐπιδόσεις σ' ἐνδοκομματικὴ ἀλληλοεξόντωση, γεγονὸς ποὺ ὑποβαθμίζει καὶ διασύρει καὶ τὴν πολιτικὴ ζωὴ ἀλλὰ καὶ τὴν ἴδια τὴν ἐκλογικὴ διαδικασία.

3. Μὲ τὴν κατάργηση τοῦ σταυροῦ θὰ κατασταλεῖ ὁ ἀλόγιστος καὶ ἄμετρος οἰκονομικὸς ἀνταγωνισμὸς ἀνάμεσα στοὺς πολιτευομένους, φαινόμενο ποὺ στὰ τελευταῖα χρόνια ἔχει προσλάβει τερατώδεις διαστάσεις. Ὁ χορὸς τῶν ἑκατομμυρίων στὸν ὁποῖο ἐπιδίδονται οἱ ὑποψήφιοι τῶν περισσότερων κομμάτων — μ' ἐπικεφαλῆς βέβαια ἐκείνους τῆς δεξιᾶς — μετατάσσει ὅπως εἶναι φυσικὸ τὶς ἐκλογὲς στὴν κατηγορία τοῦ πλειοδοτικοῦ διαγωνισμοῦ. Ἐξάλλου γιὰ τὴν κάλυψη τῶν ἐκλογικῶν ἀναγκῶν εἶναι φυσικὸ ν' ἀναζητοῦνται ἀπὸ πολλὰ πολιτευτικὰ στελέχη ἰσχυροὶ προστάτες, οἱ ὁποῖοι μὲ τὴ συνδρομή τους ἐξαγοράζουν στὴν οὐσία τοὺς προστατευομένους τους μετατρέποντάς τους σὲ πολιτικοὺς διεκπεραιωτὲς τῶν δικῶν τους συμφερόντων.

4. Μὲ τὴν κατάργηση τοῦ σταυροῦ προτίμησης θὰ ἐξασφαλιστεῖ ἡ κομματικὴ νομιμοφροσύνη τῶν πολιτευτῶν, δεδομένου ὅτι γιὰ νὰ περιληφθοῦν στὸ ψηφοδέλτιο καὶ μάλιστα σὲ σειρὰ ἐκλογιμότητας θὰ πρέπει νὰ πείσουν τὴν ἡγεσία, τὰ στελέχη καὶ τὰ μέλη τῶν κομμάτων τους γιὰ τὴν ἀφοσίωση καὶ γιὰ τὴν ἀγωνιστικότητά τους. Παράλληλα θὰ ἐνισχυθεῖ ἡ κομματικὴ πειθαρχία, θ' ἀποτραποῦν οἱ ἀποσταθεροποιητικὲς τάσεις, ἐνῶ ὁ «κακῶς νοούμενος» ἐνδοκομματικὸς ἀνταγωνισμὸς θὰ παραχωρήσει τὴ θέση του στὴν ἅμιλλα τῆς κομματικῆς προσφορᾶς.

5. Θὰ καταργηθεῖ ἡ «βουλευτοκρατία». Σήμερα οἱ βουλευτὲς ἔχουν κυρίαρχο ρόλο καὶ λόγο στοὺς κομματικοὺς ὀργανισμούς. Μὲ τὴν κατάργηση τοῦ σταυροῦ ὁ ρόλος αὐτὸς θὰ περιοριστεῖ στὶς σωστές του διαστάσεις, ἐνῶ θὰ ἐνισχυθοῦν τὸ κῦρος κι οἱ ἁρμοδιότητες τοῦ ὑπόλοιπου κομματικοῦ μηχανισμοῦ, ἀπ' τὸν ὁποῖο ἐξάλλου θὰ ἐξαρτιέται κι ἡ ὑπόδειξη τῶν βουλευτῶν.

6. Μὲ τὴν κατάργηση τοῦ σταυροῦ προτίμησης δημιουργοῦνται προϋποθέσεις βουλευτοποίησης ἐπιφανῶν προσωπικοτήτων ποὺ δὲν διαθέτουν ψηφοθηρικὲς ἱκανότητες. Μὲ τὸ ἰσχῦον σύστημα πολλὲς προσωπικότητες τοῦ δημόσιου βίου ἀποφεύγουν νὰ μετάσχουν κἂν στὴν ἐκλογικὴ περιπέτεια, γιατί δὲν εἶναι σὲ θέση ν' ἀνταγωνιστοῦν τὸν ἐκλογικὸ ἐπαγγελματισμό, τὶς ρουσφετολογικὲς καὶ γενικότερα ψηφοθηρικὲς ἐπιδόσεις τῶν πολιτευτῶν, ἀλλὰ καὶ κυρίως γιατὶ δὲν ἐπιθυμοῦν νὰ χρησιμοποιήσουν παρόμοια μέσα γιὰ νὰ ἐξασφαλίσουν τὴν ἐκλογή τους.

Τὸ ἐφαρμοζόμενο σήμερα σύστημα τοῦ ψηφοδελτίου Ἐπικρατείας πολὺ περιορισμένες δυνατότητες παρέχει γιὰ τὴν κάλυψη αὐτοῦ τοῦ κενοῦ, ἀφοῦ καὶ μικρὸ ἀριθμὸ βουλευτῶν ἀναδεικνύει ἀλλὰ καὶ περιορίζεται μονάχα στὰ κόμματα ποὺ μετέχουν στὴ β' κατανομή.

ΚΑΙ Ο ΑΝΤΙΛΟΓΟΣ

Ὅμως ἡ κατάργηση τοῦ «σταυροῦ προτίμησης» θὰ 'χει καὶ δυσμενεῖς ἐπιπτώσεις ποὺ δὲν εἶναι καθόλου σκόπιμο ν' ἀποσιωπηθοῦν ἢ νὰ μηδενιστεῖ ἡ σημασία τους γιὰ χάρη τῶν πλεονεκτημάτων.

Οἱ ἀρνητικὲς πλευρὲς τοῦ ἐγχειρήματος εἶναι οἱ ἑξῆς:

1. Ἡ κατάργηση τοῦ σταυροῦ ἀφαιρεῖ ἀπ' τὸ λαὸ τὸ δικαίωμα νὰ ἐκλέγει ἄμεσα τὰ μέλη τοῦ Κοινοβουλίου. Πρόκειται γιὰ προνόμιο ποὺ ὅσο κι ἂν ἔχει ὁδηγήσει σὲ «θεσμικὲς ἀντινομίες», δύσκολα θὰ μποροῦσε ν' ἀρνηθεῖ κανεὶς ὅτι ἐνισχύει τὶς λαϊκὲς παρεμβατικὲς δυνατότητες, συμβάλλοντας ἔτσι στὴ διεύρυνση τῆς ἴδιας τῆς δημοκρατίας.

Ὅσο πιὸ καθολικὰ κι ἁπλουστευτικὰ εἶναι τὰ ἐρωτήματα ποὺ τίθενται στὸ ἐκλογικὸ σῶμα, τόσο μεγαλύτερα εἶναι τὰ διλήμματα ποὺ προκύπτουν καὶ τόσο πιὸ περιοριστικὲς κι ἄρα δυσχερεῖς καθίστανται οἱ ἐπιλογές. Ὁ λαὸς ὑποχρεώνεται ἔτσι νὰ ἐπιλέγει τὸ κόμμα τῆς προτίμησής του χωρὶς νὰ τοῦ παρέχονται περιθώρια ἄσκησης ἔμπρακτης κριτικῆς ἀπέναντι στὴν ἐπάνδρωση τῶν ἐκλογικῶν του συνδυασμῶν.

(Τὰ ἑλληνικὰ Κ.Κ. ἔχουν στὴν οὐσία καταργήσει τὸ σταυρὸ προτίμησης ἀφοῦ μὲ τὴν ἐπιβολὴ τῆς «σκληρᾶ» καθοδηγούμενης σταυροδοσίας «διορίζουν» τοὺς βουλευτές τους, χωρὶς ἐξάλλου νὰ αἰτιολογοῦν — τουλάχιστον δημόσια — τὰ κριτήρια τῶν ἐπιλογῶν τους. Ἤδη ὅμως καὶ μέσα στοὺς κόλπους τους ἡ παραπάνω μέθοδος ἀνάδειξης τῶν βουλευτῶν ἀντιμετωπίζεται κριτικά, θεωρούμενη ἀπὸ πολλοὺς ὡς μειωτικὴ γιὰ τὴν ἱκανότητα κρίσης τῶν κομματικῶν μελῶν).

2. Ἡ κατάργηση τοῦ σταυροῦ προτίμησης θὰ ὁδηγήσει σὲ «σκληρή» κομματικοποίηση τοῦ δημόσιου βίου. Θὰ προκαλέσει ὑπερενίσχυση τοῦ κομματικοῦ μηχανισμοῦ μὲ παντοδυναμία τῶν ἀρχηγῶν τῶν κομμάτων καὶ τῶν ἡγετικῶν κύκλων.

Οἱ κομματικὲς ἡγεσίες θὰ καθορίζουν οὐσιαστικὰ τὴ σύνθεση τοῦ νομοθετικοῦ σώματος, οἱ δὲ βουλευτὲς θὰ μεταβληθοῦν σὲ ἄβουλα, ἄφωνα καὶ ἄκριτα ὄργανα τῶν ἡγετικῶν προσταγῶν, πολὺ περισσότερο ἀφοῦ δὲν μπορεῖ παρὰ — σύμφωνα μὲ τὴ «λογική» τῆς κατάργησης — νὰ 'ναι καὶ ἀνάκλητοι.

«Εἶναι προφανὲς ὅτι τὰ μειονεκτήματα ποὺ ἀναφέρονται ἀφοροῦν στὴν κατάσταση ποὺ σήμερα ἐπικρατεῖ στοὺς περισσότερους κομματικοὺς ὀργανισμούς, ὅπου ἡ ἀρχηγικὴ παντοδυναμία κι ἡ αὐταρχικὴ δομὴ πολὺ δύσκολα μποροῦν ν' ἀμφισβητηθοῦν).

3. Ἡ «βουλευτοκρατία» ποὺ ἰσχύει σήμερα θὰ παραχωρήσει τὴ θέση της στὴ «στελεχοκρατία», στὴν παντοδυναμία δηλαδὴ τῆς κομματικῆς γραφειοκρατίας, ἐνδεχόμενο τοῦ ὁποίου οἱ δυσμενεῖς συνέπειες μεγενθύνονται ἀπ' τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ κομματικὴ στελέχωση ὄχι μονάχα δὲν ἀπολαμβάνει τῆς λαϊκῆς ἔγκρισης ἀλλὰ σὲ πολλὲς περιπτώσεις δὲν εἶναι κἂν γνωστὴ στὸ λαό.

4. Ὁ ἐνδοκομματικὸς ἀνταγωνισμὸς τῶν πολιτευομένων δὲν θὰ ἀποτραπεῖ μὲ τὴν κατάργηση τοῦ σταυροῦ· ἀλλὰ καὶ μόνο θὰ μετατεθεῖ χρονικά.

Ἡ δημόσια διαμάχη τῶν ὑποψηφίων βουλευτῶν τοῦ ἴδιου κόμματος καὶ τῆς ἴδιας ἐκλογικῆς περιφέρειας ποὺ παρατηρεῖται στὴ διάρκεια τοῦ προεκλογικοῦ ἀγώνα, θὰ δώσει τὴ θέση της στὸν σκληρότερο ἴσως καὶ χαμηλότερης ποιότητας ἀνταγωνισμὸ κατὰ τὴ διαδικασία κατάρτισης τῶν συνδυασμῶν. Ὁ ἀγώνας ἐπικράτησης — καὶ ἀλληλοεξόντωσης — θὰ συνοδεύεται βέβαια κι ἀπὸ τὶς καθόλου κομψὲς προσπάθειες ἀπόσπασης τῆς εὔνοιας τοῦ ἀρχηγικοῦ περιβάλλοντος.

5. Ἡ κατάργηση τοῦ σταυροῦ προτίμησης ἴσως μὲ τὸν καιρὸ ὁδηγήσει σὲ ὑποβάθμιση τῆς ἀνάγκης γιὰ ἐπιλογὴ ἀξιόλογων καὶ μὲ σημαντικὴ λαϊκὴ ἀπήχηση ὑποψήφιων βουλευτῶν. Ἡ προϋπόθεση τῆς λαϊκῆς ἔγκρισης ὑποχρεώνει τὰ κόμματα ν' ἀναζητοῦν πολιτευτὲς μὲ τὸ μεγαλύτερο δυνατὸ λαϊκὸ ἔρεισμα ποὺ σ' ἀρκετὲς περιπτώσεις — ἀσφαλῶς ὄχι πάντα — συμβαδίζει μὲ τὴν ποιότητα. Ἡ ἀδιαφορία γιὰ τὴ συναίνεση τοῦ ἐκλογικοῦ σώματος ἴσως ὁδηγήσει σὲ ψηφοδέλτια «ἀνδρεικέλων» ἰδιαίτερα σὲ περιφέρειες ὅπου συναντῶνται δυσχέρειες ἐξεύρεσης ἱκανῶν πολιτευομένων ἢ ἐκεῖ ὅπου ἡ ἀπήχηση τοῦ κόμματος εἶναι ἀπὸ τὰ πρὶν ἐξασφαλισμένη.

6. Ἡ πλήρης ἐξαφάνιση τῶν ἐνδοκομματικῶν τάσεων συνιστᾶ ἕνα ἀκόμα κίνδυνο γιὰ τὴν περίπτωση ποὺ θὰ καταργηθεῖ ἡ σταυροδοσία.

Τὰ πολιτευόμενα κομματικὰ στελέχη δὲν θὰ τολμοῦν νὰ ἐκδηλώσουν διαφοροποιητικὲς τάσεις μπροστὰ στὸν κίνδυνο νὰ μὴν περιληφθοῦν στὰ ἐκλογικὰ ψηφοδέλτια ἢ νὰ τοποθετηθοῦν σὲ δυσμενῆ (μὴ ἐκλόγιμη) σειρά.

Ἡ τόσο ἀπαραίτητη διακίνηση τῶν ἰδεῶν κι ἡ δημιουργία ἐνδοκομματικῶν ἰδεολογικῶν ρευμάτων ὅταν βέβαια δὲν ὁδηγεῖ σὲ φραξιονιστικὲς ὁμαδοποιήσεις, ἐνισχύει κι ἐνδυναμώνει τοὺς δημοκρατικὰ δομημένους κομματικοὺς φορεῖς ἀντίθετα μ' ὅ,τι ἀπὸ κάποιες πλευρὲς ὑποστηρίζεται.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ...

Ὅπως γίνεται φανερὸ ἀπ' ὅσα παραπάνω ἐκτέθηκαν, ἡ κατάργηση τοῦ σταυροῦ προτίμησης γιὰ τὴν ἀνάδειξη τῶν βουλευτῶν ἔχει τὶς θετικὲς ἀλλὰ καὶ τὶς ἀρνητικές της πλευρές.

Ἂν οἱ θετικὲς ἐπιπτώσεις θὰ 'ναι περισσότερες καὶ μεγαλύτερης σημασίας ἢ ἂν θὰ συμβεῖ τὸ ἀντίθετο, δὲν εἶναι πολὺ εὔκολο νὰ τὸ πεῖ κανεὶς μὲ βεβαιότητα.

Ἴσως ἡ ἀπόφαση εἶναι ζήτημα στιγμῆς καὶ στάθμης· βρίσκεται δηλαδὴ σὲ συνάρτηση μὲ τὸ χρόνο ἐφαρμογῆς καὶ μὲ τὸ ποιοτικὸ ἐπίπεδο τῶν γενικότερων πολιτικῶν ἠθῶν.

Ἰσχυρίζονται μερικοὶ ὅτι τ' ἀρνητικὰ ἐπακόλουθα θὰ ἐλαχιστοποιηθοῦν ἂν οἱ ἑλληνικοὶ πολιτικοὶ φορεῖς μετατραποῦν σὲ κόμματα ἀρχῶν κι ἂν ὀργανωθοῦν σωστά, μὲ λειτουργοῦσες ἀνοιχτὲς δημοκρατικὲς διαδικασίες καὶ χωρὶς τὴν πολιτικὰ ἀνισοβαρῆ παρουσία κάποιας ἀπ' τὶς συνιστῶσες διαρθρωτικές τους δυνάμεις (ἀρχηγοῦ ἐπιτελείων, κοινοβουλευτικῆς ὁμάδας, στελέχωσης, βάσης).

Ἡ ἄποψη δὲ βρίσκεται μακριὰ οὔτε ἀπὸ τὴν πραγματικότητα, οὔτε ἀπὸ τὴ λογική, πολὺ περισσότερο ἀφοῦ μὲ τὴ σωστὴ ὀργάνωση θὰ ἐπιτευχτεῖ ἡ μεγαλύτερη δυνατὴ ἐνεργὴ λαϊκὴ συμμετοχὴ στὰ κόμματα, ὁπότε θὰ ἐξασφαλιστεῖ — ἔμμεσα ἔστω — ἡ παρέμβαση μεγάλου μέρους τοῦ λαοῦ στὴ διαδικασία γιὰ τὴν ἀνάδειξη τῶν βουλευτῶν.

Ὅμως, ἂν καὶ ὅταν φτάσουμε σὲ τέτοια ὑψηλὰ στάνταρ ποιοτικῆς ὀργάνωσης καὶ λαϊκῆς συμμετοχῆς στὰ κόμματα, τότε θὰ ἔχουν αὐτόματα ἐξαφανιστεῖ οἱ αἰτίες ἐκεῖνες ποὺ ὁδηγοῦν σήμερα στὴ διατύπωση τῆς πρότασης γιὰ τὴν κατάργηση τῆς σταυροδοσίας. Ἡ φαυλότητα, ἡ ρουσφετολογία, ὁ ἐξοντωτικὸς ἐνδοκομματικὸς ἀνταγωνισμός, οἱ πολυέξοδες προεκλογικὲς καμπάνιες καὶ ἡ ἐξάρτηση ἀπὸ ἰσχυρὰ συμφέροντα, δὲ χωροῦν, δὲν μποροῦν νὰ σταθοῦν καὶ νὰ ὑπάρξουν μέσα σὲ δημοκρατικὰ δομημένα κόμματα ἀρχῶν.

Ὑπάρχει ἡ ἄποψη ὅτι μὲ τὸ ἀξιολογικὸ ψηφοδέλτιο (χωρὶς σταυροδοσία) θὰ 'χει τὸ κάθε κόμμα τὸ περιθώριο νὰ ἐπιλέγει ἀνάμεσα στ' ἄλλα καὶ τὰ στελέχη ἐκεῖνα ποὺ κρίνει πὼς τοῦ εἶναι ἀπαραίτητα ἐξαιτίας τῆς ἐμπειρίας ἢ τῆς εἰδικότητάς τους. Ἀλλὰ γιατί ἄραγε δὲ θὰ μποροῦσε νὰ ὑποδείξει πρὸς ὑπερψήφιση αὐτὰ τὰ στελέχη, ἐξηγώντας ἀναλυτικὰ καὶ πειστικὰ στὸ λαὸ τὶς ἀνάγκες ποὺ τοῦ ἐπιβάλλουν αὐτὴ τὴν ὑπόδειξη, προσφέροντας μάλιστα δυνατότητες ἐπιλογῆς ἀνάμεσα σὲ περισσότερες τῶν ἀναγκαιουσῶν ὁμοειδεῖς προσωπικότητες (ἂν γιὰ παράδειγμα κάποιο κόμμα ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ τρεῖς συνταγματολόγους ἂς προτείνει στὸ ἐκλογικὸ σῶμα δέκα, πρὸς ἐπιλογὴν τῶν τριῶν).

* * *

Ἡ συμμετοχὴ τοῦ λαοῦ σὲ κάθε φάση καὶ σὲ κάθε ἐπίπεδο τοῦ δημόσιου βίου προωθεῖ ὅσο τίποτα ἄλλο καὶ διευρύνει τὴ δημοκρατία. Γιὰ τοῦτο καὶ ἡ ἀφαίρεση ἀπὸ τὸ λαὸ τοῦ δικαιώματος νὰ ἐπιλέγει τὰ μέλη τοῦ Κοινοβουλίου δὲν μπορεῖ τουλάχιστον κάτω ἀπὸ τὶς παροῦσες συνθῆκες νὰ θεωρηθεῖ θετικὸ βῆμα.

Ὅμως, πρέπει νὰ ἀναζητηθοῦν τρόποι ἀπάλειψης τῶν πολὺ ἀρνητικῶν πράγματι παρενεργειῶν τῆς σταυροδοσίας.

Ἡ καθιέρωση τοῦ «Ἐθνικοῦ Ψηφοδελτίου» καὶ τῆς «πολυσταυρίας» θ' ἀποτελοῦσε ἀναμφισβήτητα τὴ λύση τοῦ προβλήματος. Σύμφωνα μ' αὐτά, ὁ λαὸς θὰ μποροῦσε νὰ ἐπιλέγει τοὺς ἐκπροσώπους του ἀνεξάρτητα ἀπὸ ἐκλογικὲς περιφέρειες καὶ χωρὶς ποσοτικοὺς περιορισμούς. Μ' αὐτὸ τὸν τρόπο θὰ ἐκλέγονταν ἀναμφίβολα τὰ πολιτικὰ ἐκεῖνα στελέχη ποὺ ἔχουν νὰ ἐπιδείξουν σοβαρὸ καὶ γόνιμο ἔργο, ποὺ συμμετέχουν ἐνεργὰ στὴ νομοθετικὴ ἐργασία, ἀλλὰ καὶ στοὺς λαϊκοὺς ἀγῶνες καὶ ποὺ βέβαια ἀπολαμβάνουν τῆς μεγαλύτερης πανελλήνιας προβολῆς. Μὲ τὴν πολυσταυρία θ' ἀπαλλασσόταν ὁ ψηφοφόρος ἀπὸ ἀτομικὲς δεσμεύσεις κι ἀπὸ προσωπικὰ πολιτικὰ «χρέη».

Ὅμως εἶναι ἀρκετὰ πρόωρη γιὰ τὴ χώρα μας καὶ γιὰ τὰ κρατοῦντα ἤθη ἡ παντελὴς κατάργηση τοῦ θεσμοῦ τῆς τοπικῆς ἐκπροσώπησης. Γιὰ τοῦτο θὰ μποροῦσε νὰ καθιερωθεῖ — ἴσως μεταβατικὰ — ἡ «εὐρεία ἐκλογικὴ περιφέρεια» σὲ συνδυασμὸ πάντα μὲ τὴν πολυσταυρία. Ἂν ὁλόκληρη ἡ ἑλληνικὴ ἐπικράτεια χωριζόταν σὲ ὀκτὼ ὡς δέκα μεγάλες ἐκλογικὲς περιφέρειες, τότε καὶ τὸ ἐκλογικὸ σύστημα θὰ μεταβαλλόταν αὐτόματα σὲ πλῆρες — σχεδὸν — ἀναλογικό, καὶ τὰ κριτήρια ἐπιλογῆς τῶν βουλευτῶν θἆταν ἀποκλειστικὰ ἀξιοκρατικά.

Οἱ μεθοδεύσεις αὐτὲς (εὐρεία περιφέρεια, πολυσταυρία) σὲ συνδυασμὸ μὲ τὸν συζητούμενο καὶ ζητούμενο ἤδη ἀπὸ πολλὲς πλευρὲς ἔλεγχο καὶ περιορισμὸ τῶν ἐκλογικῶν δαπανῶν (κομματικῶν καὶ ἀτομικῶν), θὰ ἐξαφάνιζε ὅλα τὰ μειονεκτήματα τοῦ «σταυροῦ προτίμησης» χωρὶς νὰ ἀποστερεῖ καὶ τὸν λαὸ ἀπὸ ἕνα βασικὸ δημοκρατικό του δικαίωμα.

* * *

Ἡ Δεξιὰ ποὺ σήμερα κυβερνᾶ δὲν δείχνει διάθεση ἀναζήτησης τρόπων βελτίωσης τῆς ἐκλογικῆς νομοθεσίας. Ὅμως, οἱ δυνάμεις τῆς πολιτικῆς καὶ κοινωνικῆς ἀλλαγῆς ποὺ σύντομα θὰ κληθοῦν νὰ διαχειριστοῦν τὶς τύχες τῆς χώρας, εἶναι ὑποχρεωμένες νὰ προχωρήσουν σὲ σχετικὲς νομοθετικὲς ἀναθεωρήσεις.

Γιὰ τοῦτο δὲ θἆταν ἄσκοπη — ἀντίθετα — ἡ συνέχιση, ἡ ἐμβάθυνση, ὁ ἐμπλουτισμὸς κι ἡ προώθηση τῆς προβληματικῆς ποὺ ἀφορᾶ σ' ὅλες τὶς πλευρὲς «κεντρικὲς» καὶ «δευτερεύουσες» τοῦ ἐκλογικοῦ συστήματος.

Οἱ ἁπλουστευτικὲς λύσεις δὲν εἶναι πάντα οἱ καλύτερες...

EURO

Αὐτὰ τὰ κρασιὰ ὑπάρχουν σὲ μετρημένα μπουκάλια.

Στὶς ἐτικέτες τοῦ ΝΑΟΥΣΣΑ ΜΠΟΥΤΑΡΗ καὶ ΓΟΥΜΕΝΙΣΣΑ ΜΠΟΥΤΑΡΗ, θὰ δεῖτε τὴ φράση «Ὀνομασία Προελεύσεως Ἀνωτέρας Ποιότητος». Αὐτὴ ἡ φράση εἶναι μιὰ κρατικὴ διάκριση ποὺ δίνεται σὲ λίγα κρασιὰ καὶ σημαίνει πὼς τόσο τὸ ΝΑΟΥΣΣΑ ΜΠΟΥΤΑΡΗ, ὅσο καὶ τὸ ΓΟΥΜΕΝΙΣΣΑ ΜΠΟΥΤΑΡΗ ἔχουν τὴν ἐπίσημη κρατικὴ ἐγγύηση ὅτι προέρχονται ἀπὸ ἐπιλεγμένες ποικιλίες σταφυλιῶν συγκεκριμένης περιοχῆς καὶ ἔχουν φτιαχτεῖ σύμφωνα μὲ τὸν παραδοσιακὸ τρόπο τοῦ τόπου. Αὐτὸ σημαίνει πὼς ὅλη ἡ διαδικασία παραγωγῆς, ἀπὸ τὴν ἀμπελοκαλλιέργεια μέχρι τὴν οἰνοποίηση, γίνεται κάτω ἀπὸ κρατικὸ ἔλεγχο ποὺ ἔρχεται σὰν ἐγγύηση, ἀλλὰ καὶ σὰν ἐπίσημη δικαίωση τῶν αὐστηρῶν ἀρχῶν τῆς ΜΠΟΥΤΑΡΗ Α.Ε.
Ἔτσι κάθε χρόνο παράγεται μόνο ἡ ποσότητα τοῦ κρασιοῦ ποὺ βγαίνει ἀπὸ τὰ προκαθορισμένα ἐκλεκτὰ σταφύλια τῆς περιοχῆς.
Δὲν γίνεται ἀλλιῶς.
Αὐτὴ εἶναι ἡ μοίρα τοῦ πραγματικὰ καλοῦ κρασιοῦ. Νὰ μὴν εἶναι πάντοτε ἀρκετὸ καὶ νὰ ὑπάρχει σὲ μετρημένα μπουκάλια.

μπουταρη
ΟΥΖΟ - ΚΡΑΣΙ ΑΠΟ ΤΟ 1879

ΕΥΚΑΙΡΙΑ
3 ΜΕΡΕΣ
ΡΕΤΑΛΙΑ
9, 10, 11 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ

ΑΠΟ ΑΥΡΙΟ

Τρέξτε, τρέξτε!
Ρετάλια χειμερινῶν
καὶ καλοκαιρινῶν ὑφασμάτων
σὲ τιμὲς
ΦΑ-ΝΤΑ-ΣΤΙ-ΚΕΣ!

ΕΙΔΙΚΗ ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΣΤΑ ΕΤΟΙΜΑ
Γιὰ 3 μέρες ἀκόμα πιὸ χαμηλὲς
τιμὲς στὰ ἕτοιμα ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗ.

Ζακέττες μάλλινες ὑφασμάτινες: ~~5700-4025~~ τώρα 3600 δρχ.
Φοῦστες ὁλόμαλλες: ~~2350-1880~~ τώρα 1590 δρχ.
Φορέματα ἀμπιγιὲ Ἰταλίας: ~~4950-2970~~ τώρα 2450 δρχ.

ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΗ
ΕΡΜΟΥ 47, ΑΘΗΝΑ - ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ 5 ΘΕΣ/ΝΙΚΗ.

Ὁ ἀπολαυστικός, μυρωδᾶτος Café Continental κάνει μερικές σας στιγμές, ξεχωριστές.

Ἕνας ἐκλεκτός καφές στό σπίτι σας, ὁ Καφέ Κοντινεντάλ.
Θά κάνει ξεχωριστές ὅλες τίς δικές σας στιγμές, μέ τήν οἰκογένεια, μέ τούς φίλους σας.

Εἶναι ὄμορφο νά τόν ἑτοιμάζεις, νά μυρίζεις τό λεπτό ἄρωμά του ὅσο ἑτοιμάζεται σταγόνα-σταγόνα καί μετά νά ἀπολαμβάνεις στό φλυτζάνι τό ἄρωμα καί τήν πλούσια γεύση του.

Ἂν εἶστε καί σεῖς ἕνας ἐκλεκτικός τοῦ καφέ, ἐλᾶτε στόν κόσμο τοῦ Café Continental. Γίνετε μέλος τῆς μεγάλης εὐρωπαϊκῆς συντροφιᾶς πού πίνει φιλτραρισμένο καφέ.

Κυκλοφορεῖ καί σέ πλῆρες σέτ μέ ὅλα τά ἀπαραίτητα γιά τήν παρασκευή του δηλ. καφετιέρα PYREX, καφέ καί φίλτρα.

Εἰσάγεται ἀπό τήν ἑταιρία καφέδων BRAVO